

НАУКОВА ШКОЛА ФІЛОСОФІЇ ГУМАНІЗМУ І ДЕМОКРАТІЇ М. П. ІЩЕНКА

ІЩЕНКО
МИКОЛА ПАВЛОВИЧ

Доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук, заслужений працівник освіти України, професор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Один із засновників у СРСР і в Україні нового напрямку фундаментальних досліджень — ювентології. У 1980-і роки здійснив філософсько-методологічну розробку трьох концепцій: соціально-гуманістичних, ліберально-демократичних цінностей; соціального становлення особистості та молоді; концепції ювентології, її змісту, теорії і методології.

Наукова школа філософії гуманізму і демократії М.П. Іщенко функціонує з кінця 1980-х рр. Заслугою вченого є розробка методології еволюціонізму, коеволюції і людиноцентризму та нової загальноцивілізаційної мегапарадигми, а також системної теорії та методології філософії гуманізму і демократії, що аргументується на принципах плюралістичності, світоглядно-антропоцентричної детермінації і нелінійного, поліцентричного мислення. Визначальним напрямком досліджень стали сутність і зміст закону соціального становлення особистості та молоді, відкритого М.П. Іщенко. Для його аргументації він дослідив місце гуманізму і демократії в алгоритмі взаємодії таких законів: поділу/зміни праці ↔ поділу/зміни власності ↔ поділу/зміни влади ↔ поділу/зміни соціуму та їх вплив на молодь. За результатами праць вченого прийнято закон СРСР про молодь і Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».

М.П. Іщенко є одним із фундаторів перспективної науково-педагогічної сфери, дослідницької діяльності — соціального становлення особистості та молоді. Він увів у науковий обіг категорії «соціогенез» і «соціальне становлення особистості», вперше дав науково-методологічне обґрунтування теорії соціального становлення особистості. Розробив філософські категорії «становлення», «соціальне становлення молоді».

У 1986–1991 рр. М.П. Іщенко, працюючи у робочих групах Верховної Ради СРСР з питань помилування дисидентів та Ради Міністрів СРСР з питань

соціально-економічних реформ, розробив моделі створення гуманного, демократичного суспільства, створення СНД чи виходу з нього та де-юре визнання суверенітету союзних республік.

Теорію та методологію філософії гуманізму і демократії, її ідеї та цінності Микола Іщенко вперше аргументував у результатах його досліджень п'яти фундаментальних проблем філософії: 1) буття, виникнення, розвитку Всесвіту, його впливу на планету Земля; 2) виникнення і розвитку життя, його сутності і форм; 3) соціального становлення Людини, її місця і ролі у Всесвіті та світовій цивілізації; 4) пізнання світу, свідомості, мислення та інтелекту; 5) взаємодії Світу і Людини, становлення техногенної цивілізації.

Аргументаційно-верифікаційний метод Миколи Іщенко включає евристичний потенціал математизації знань. У кількісних показниках він довів закон нерозривної взаємозалежності принципів гуманізації/дегуманізації ↔ демократизації/тоталітаризації ↔ деєтатизації/єтатизації ↔ деєнтралізації/єнтралізації ↔ деконцентрації/концентрації щодо їх дієвості в поділі праці, власності, влади і соціуму. Якщо в цьому алгоритмі випадає виконання хоч одного з прогресивних принципів, результат завжди наближається до нуля. Цим законом визначається і коефіцієнт корисної дії гуманності та демократичності влади і персонально керівників будь-якої держави. М.П. Іщенко разом з О.М. Іщенко, Л.Я. Самоїленко розробляють технологію впровадження цих принципів в стратегію створення прогресивної української моделі державного та публічного управління.

Наукова школа працює над інноваційною матрицею найвищих соціально-гуманістичних, ліберально-демократичних цінностей, якими є життя, людина, мир, справедливість, свобода і права людини, рівність, політика нейтралітету в світовій цивілізації, запобігання війнам, відмова від насильницьких методів боротьби. В їх розробці активну участь беруть учні М.П. Іщенко: О.М. Іщенко, Я.В. Подольня, І.І. Руденко, А.М. Саприкіна, Л.Я. Самоїленко, Б.М. Северенчук та ін.

M.P. ISHCENKO SCIENTIFIC SCHOOL OF PHILOSOPHY OF HUMANISM AND DEMOCRACY

Fields of research: since the late 1980s it has developed the system theory and methodology of philosophy of humanism and democracy, basic socio-humanistic, liberal-democratic ideas, values, principles and ways of their implementation in life and juvenology.